

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії **Юлія Таргоній**, 1993 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2017 році Львівський національний університет імені Івана Франка за спеціальністю «Правознавство», працює на посаді помічника адвоката в Адвокатському об'єднанні «Центр захисту при ДТП «Автопоміч»», виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, від 29.03.2024 року № 431, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – **Пилипа Пилипенка**, доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри соціального права Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Рецензентів –

Світлани Синчук, доктора юридичних наук, професора, професорки кафедри соціального права Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Ірини Шпуганич, кандидата юридичних наук, доцента, доцентки кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Офіційних опонентів –

Ольги Зозуляк, доктора юридичних наук, професора, головної наукової співробітниці Лабораторії проблем корпоративного права імені академіка В.Луця НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, м. Київ;

Світлани Лепех, кандидата юридичних наук, доцента, доцентки кафедри теорії права та прав людини Закладу вищої освіти “Український католицький університет”, м. Львів

на засіданні «11» червня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань Право **Юлії Таргоній** на підставі публічного

захисту дисертації «Договір рахунка умовного зберігання (ескроу) за законодавством України та правом ЄС» за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано у Львівському національному університеті імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Науковий керівник: **Олександра Яворська**, доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, який за змістом, рівнем наукової новизни, теоретичним й практичним значенням результатів, кількістю наукових публікацій відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), та вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами).

Дисертаційна робота Юлії Таргоній є самостійною та ґрунтовною науковою працею, що виконана з дотриманням вимог академічної доброчесності.

Наукова новизна дисертації полягає у тому, що вона є першим комплексним дослідженням договору рахунка умовного зберігання (ескроу) в Україні. Автором дисертації визначено поняття договору рахунка умовного зберігання (ескроу) та встановлено перелік його ознак. Також обґрунтовано доцільність внесення низки змін до національного законодавства, які сприятимуть ефективнішому та більш вичерпному правовому регулюванню договору. Зокрема, аргументовано необхідність законодавчого закріплення строку як істотної умови договору рахунка умовного зберігання (ескроу), а також встановлення граничного строку договору. Також обґрунтовано, що у випадку ліквідації банку, грошові кошти, розміщені на рахунку умовного зберігання (ескроу), не включаються до ліквідаційної маси банку.

У дисертації знайшли додаткову аргументацію положення щодо того, що договір рахунка умовного зберігання (ескроу) виконує забезпечувальну функцію щодо виконання основного договору, оскільки він відкривається для здійснення розрахунків за основним зобов'язанням, проте, не є видом забезпечення виконання зобов'язання. Запропоновано авторську класифікацію договорів рахунка умовного зберігання (ескроу). Обґрунтовано доцільність закріплення у законі мінімального розміру пені, який є допустимим для встановлення у договорі рахунка умовного зберігання (ескроу) за порушення строків зарахування банком коштів на рахунок від володільця рахунку (клієнта) та за порушення строків виплати коштів з рахунку бенефіціарам. Також запропоновано законодавчі зміни щодо надання банку

повноважень у випадку виявлення у документах за зовнішніми ознаками невідповідностей у даних бенефіціара, щодо прийняття від нього додаткових документів, що давали би можливість пересвідчитися у достовірності або недостовірності даних та зробити висновок про наявність або відсутність технічної помилки.

У дисертації дістало подальшого розвитку обґрунтування історико-правових аспектів становлення та динаміки правового регулювання договору рахунка умовного зберігання (ескроу) в законодавстві України, а також положення про те, що правова природа договору рахунка умовного зберігання (ескроу) суттєво відрізняється від агентського договору та договору зберігання, а також від такої форми розрахунків, як акредитив, про що свідчить низка розмежувальних ознак. На основі комплексного дослідження застосування інституту ескроу в праві ЄС, автором дисертації викладено доводи про доцільність використання позитивного зарубіжного досвіду та ширшого впровадження договору рахунка умовного зберігання (ескроу) у багатьох сферах, у тому числі, для здійснення розрахунків між покупцями об'єктів незавершеного будівництва та забудовниками.

Обґрунтованість і достовірність отриманих наукових результатів дослідження базуються на відповідних наукових публікаціях. Методологічною базою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання.

Результати дисертаційної роботи мають істотне теоретичне та практичне значення для галузі знань Право, оскільки можуть бути використані у науково-дослідній діяльності як підвалини для подальших досліджень договору рахунка умовного зберігання (ескроу), у правотворчості, у правозастосовній сфері, а також в освітній діяльності закладів вищої освіти.

Здобувачка має 12 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 (чотири) одноосібні статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Таргоній Ю.Я. Ознаки договору умовного зберігання (ескроу) за законодавством України. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. № 60 (2022). С. 175-183.

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.60.175-183>

2. Таргоній Ю. Ескроу-агент як сторона договору рахунка умовного зберігання (ескроу). *Актуальні проблеми правознавства*. Вип. 2(34). 2023. С. 142-147.

DOI:10.35774/app2023.02.142

3. Таргоній Ю. Бенефіціар як учасник правовідношення, що виникає із договору рахунка умовного зберігання (ескроу). *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2023. Випуск 77. С. 119-125.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2023.77.119>

4. Таргоній Ю.Я. Розірвання договору рахунка умовного зберігання (ескроу) та ліквідація банку, в якому він відкритий, як підстави його припинення згідно законодавства України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. № 01, 2024. С. 239-242. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.41>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

1. **Пилип Пилипенко**, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри соціального права Львівського національного університету імені Івана Франка МОН України, без зауважень.

2. **Ольга Зозуляк**, доктор юридичних наук, професор, головна наукова співробітниця Лабораторії проблем корпоративного права імені академіка Володимира Луця НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У висновках до дисертації авторка зазначає про доцільність розширення кола ескроу-агентів в Україні в майбутньому, яке дасть можливість повноцінно та ефективно застосовувати інститут ескроу в Україні за європейським зразком. Надто вузьке коло суб'єктів, які можуть виконувати роль ескроу-агента в Україні в умовах сьогодення, значною мірою звужує можливу сферу використання інституту та дозволяє розкрити його правову природу лише фрагментарно. Проте дисертанткою не окреслено кола осіб, яким доцільно надати функції ескроу-агентів в Україні, що повпливало на досить обмежений розвиток цієї ідеї не в роботі. Видається, що дисертантці доцільно було б запропонувати відповідні законодавчі зміни, які б дозволили втілити наведений механізм в реальність.

2. У роботі дисертантка обґрунтовує доцільність закріплення у законі мінімального розміру пені, який є допустимим для встановлення у договорі рахунка умовного зберігання (ескроу) за порушення строків зарахування банком коштів на рахунок від володільця рахунку (клієнта) та за порушення строків виплати коштів з рахунку бенефіціарам. У цьому контексті, запропоновано зміни до Закону України «Про платіжні послуги». Проте, пропоновані дисертанткою зміни стосуються лише договору рахунка умовного зберігання (ескроу), в той час, як підхід до врегулювання відповідальності за порушення строків зарахування коштів на банківський рахунок чи перерахування коштів з нього у Законі, у такому випадку, залишається незмінним. Оскільки договір рахунка умовного зберігання (ескроу) є різновидом договору банківського рахунку, видається, що різний підхід до встановлення відповідальності банку є дещо нелогічним.

3. Досліджуючи тенденції щодо розширення сфери використання договору ескроу в Україні та залучення бенефіціара як повноцінної сторони вказаного договору, дисертантка стверджує про можливість виникнення у нього не лише прав,

але й обов'язків, визначених договором. Одночасно у роботі варто було б навести приблизний перелік таких обов'язків, що посилює б розуміння статусу бенефіціара у цьому договорі та в перспективі виступило б основою розуміння правових наслідків порушення ним своїх обов'язків та застосування відповідних форм цивільно-правової відповідальності.

3. Світлана Лепех, кандидат юридичних наук, доцент, доцентка кафедри теорії права та прав людини Закладу вищої освіти "Український католицький університет", надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У роботі встановлено, що об'єктом договору рахунка умовного зберігання (ескроу) є грошові кошти у безготівковій формі, а предметом – дії клієнта (володільця рахунка) щодо передання коштів банку для зберігання, а також дії банку щодо збереження цих коштів та передання їх бенефіціару чи іншій особі у разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку після настання підстав, обумовлених у договорі (стор. 94). При цьому, дисертантка обґрунтовує, що банк не набуває у власність грошові кошти, які зараховані на рахунок ескроу, а лише здійснює їх зберігання (стор. 157). Однак, частина 2 статті 1076-1 ЦК України наділяє банк правом використовувати ці грошові кошти, якщо інше не передбачено договором рахунка умовного зберігання (ескроу). Отже, виникає питання щодо можливості реалізації банком такого права зі статусом лише володільця, без права розпорядження;

2. Дисертанткою висловлена позиція щодо доцільності встановлення мінімального допустимого розміру пені, що сплачується користувачу за порушення строків виконання платіжних операцій, 0,08 відсотка суми простроченого платежу за кожен день прострочення, але при цьому не уточнюється, чи слід для цього спеціального правила застосовувати загальне обмеження «не більше 10 відсотків суми платіжної операції, якщо інший розмір не обумовлений договором» (стор. 185). Очевидно, що ця позиція потребує додаткової аргументації під час публічного захисту щодо запропонованого розміру та обмеження такого мінімально допустимого розміру пені;

3. У цілому підтримуючи позицію щодо відсутності акцесорного характеру договору рахунка умовного зберігання (ескроу) щодо договору, для виконання умов якого застосовується цей механізм (стор. 62), видається, що відсутність такого зв'язку не є достатнім аргументом для вирішення дискусійного питання щодо можливості окреслення забезпечувального контексту правової сутності послуги ескроу, а тому є потреба додаткової аргументації позиції авторки про те, що зобов'язання за досліджуваним договором має забезпечувальний характер (стор. 61), але договір рахунка умовного зберігання (ескроу) не є видом забезпечення виконання цивільно-правових зобов'язань (стор. 63);

4. У роботі досить ґрунтовно досліджуються питання належного виконання зобов'язань за договором рахунка умовного зберігання (ескроу), застосування

цивільно-правової відповідальності в разі порушення його умов (стор. 160-185), однак, деякі питання залишились поза увагою дисертантки. Так, до прикладу, оскільки досліджуваний договір є підставою виникнення грошових зобов'язань, можливість застосування положень статті 625 ЦК України, можливість покладення відповідальності за несплату послуг банку не лише на володільця рахунку чи бенефіціара як сторін договору, але й на другого з подружжя, якщо на момент укладення чи виконання договору вони перебували в шлюбі. Також в умовах війни в Україні становить інтерес питання впливу форс-мажорних обставин на виконання його умов та притягнення сторін до відповідальності. Ці питання потребують додаткового з'ясування під час публічного захисту.

4. Світлана Синчук, доктор юридичних наук, професор, професорка кафедри соціального права Львівського національного університету імені Івана Франка МОН України, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. У дисертаційній роботі Таргоній Ю.Я. аргументує доцільність ширшого залучення бенефіціара як сторони договору рахунка умовного зберігання (ескроу). З урахуванням цієї аргументації, доцільно було б чіткіше викласти перелік підстав для його залучення як сторони договору в обов'язковому порядку та запропонувати відповідні законодавчі зміни.

2. У підрозділі 2.1, що присвячений порядку укладення та формі договору рахунка умовного зберігання (ескроу), авторка зазначає, що окрім укладення власне договору та пред'явлення клієнтом визначених інструкцією документів, необхідним є подання ним також заяви про відкриття рахунку умовного зберігання (ескроу). Дисертаційну роботу доповнив би детальніший аналіз законодавчих вимог до цього документа та особливостей його оформлення, а також проблемних питань із практики його застосування при укладенні договорів рахунка умовного зберігання (ескроу).

5. Шпуганич Ірина Ігорівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцентка кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Львівського національного університету імені Івана Франка МОН України, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Порівнюючи договір рахунка умовного зберігання (ескроу) із договором зберігання, дисертантка зазначає, що суттєва відмінність між ними зумовлена метою, із якою існує відповідне правовідношення. При укладенні договору рахунка умовного зберігання (ескроу) важливим завданням є позбавлення сторони можливості розпоряджатися об'єктом договору (коштами, чи, у широкому розумінні - річчю) для забезпечення виконання зобов'язання із основного договору. Натомість, метою договору зберігання є належне збереження речі і повернення її у належні строки. Дискусійним є визначення мети договору рахунка умовного зберігання (ескроу) в такий спосіб, оскільки ЦК України передбачає право сторін

договору закріпити в ньому можливість розпоряджатися грошовими коштами на рахунку володільцем рахунка або бенефіціаром.

2. Окрім цього у межах дисертаційного дослідження Юлія Ярославівна детально аналізує припинення договору рахунка умовного зберігання (ескроу), втім глибинне дослідження процедури розірвання цього договору в судовому порядку у разі відсутності згоди бенефіціара на таке розірвання збагатило б і доповнило б роботу. Попри те, що здобувачка характеризує в роботі основні законодавчі положення, що стосуються цієї процедури, доцільно було б детальніше зупинитися на практичних проблемах її реалізації.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» – 0 (німає) членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.171 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, присуджує Юлії Таргоній ступінь доктора філософії з галузі знань з галузі знань Право за спеціальністю 081 Право.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова спеціалізованої вченої ради
ДФ 35.051.171

Михайло ПИЛИПЕНКО

